

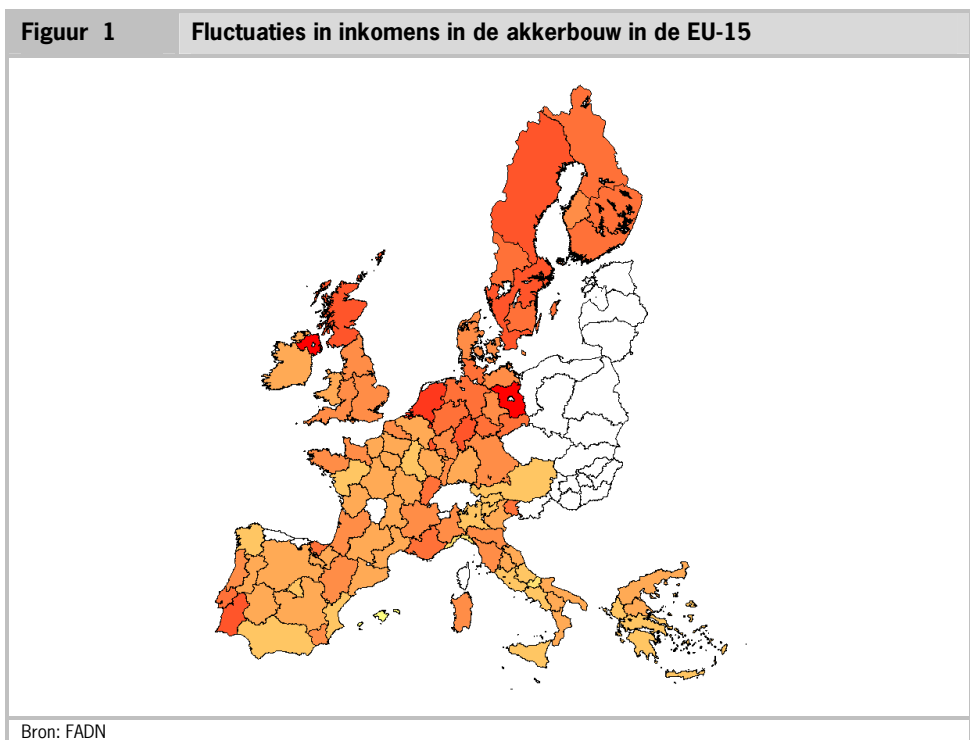
Akkerbouw: inkomens variëren sterk in vergelijking met andere EU-landen

Hans Vrolijk

Inkomens in de agrarische sector fluctueren sterk van jaar tot jaar. Fluctuaties worden veroorzaakt door onder andere klimatologische omstandigheden (droogte, waterschade, vorst en hagel), het optreden van dier- en plantziektes, opbrengstprijzen van producten of kosten van inputs. Het belang van elk van deze factoren verschilt sterk per regio in Europa. Dit artikel beschrijft een aantal opmerkelijke verschillen tussen regio's.

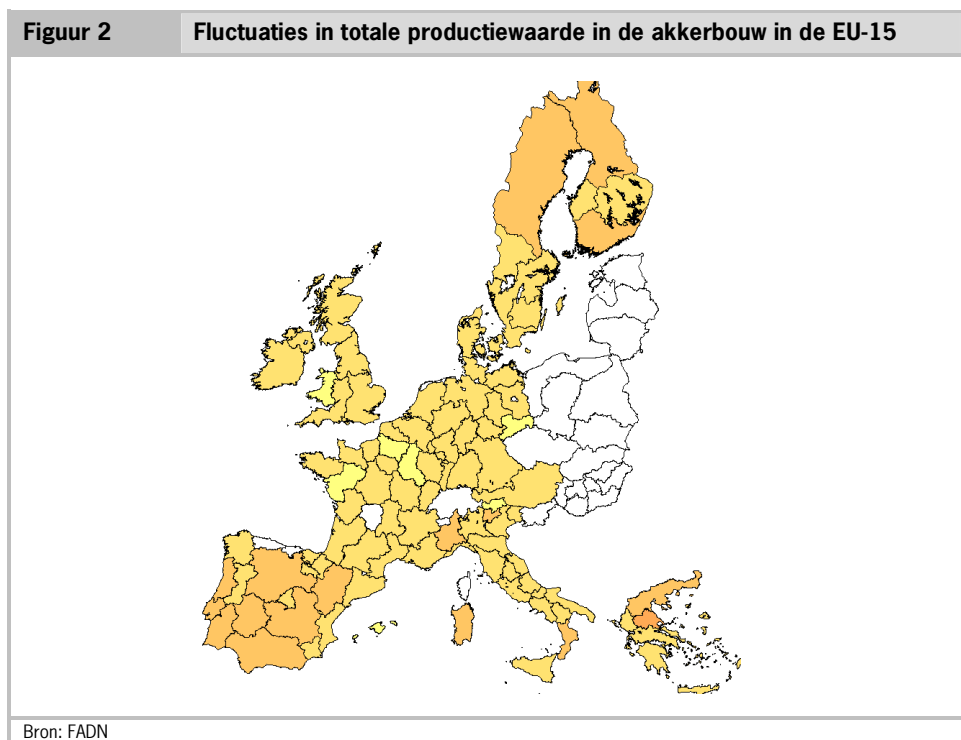
Fluctuatie op akkerbouwbedrijven

De hoogste inkomensfluctuaties komen voor op akkerbouwbedrijven in Noordwest-Europa (figuur 1). Fluctuatie is de variatie van inkomens op een bedrijf over meerdere jaren (hier gedefinieerd als de standaardafwijking op een individueel bedrijf gedeeld door het gemiddelde op dat bedrijf).

Hoge inkomensfluctuaties in Noordwest-Europa lijken in strijd te zijn met onderzoek dat aangeeft dat de agrarische productie veel risicovoller is in Zuid-Europa, vooral door droogte. Het blijkt echter dat productiefunctuaties weinig zeggen over inkomensfluctuaties. Figuur 2 maakt duidelijk dat de productiefunctuaties inderdaad hoger zijn in Zuid-Europa en Noord-Europa. Door het klimaat is de productie van akkerbouwgewassen in die regio's risicovoller. De fluctuaties in de productiewaarde zijn in bijvoorbeeld

Spanje aanzienlijk hoger dan in Nederland of Duitsland. Dit vertaalt zich echter niet in hogere fluctuaties in inkomen. Dit hangt sterk samen met de (financiële) structuur van bedrijven. Vergelijking van figuur 1 en figuur 2 laat ook zien dat de fluctuaties in inkomens in alle regio's veel groter zijn dan de fluctuaties in productiewaarde. Inkomensfluctuaties zijn veel sterker omdat inkomen een restpost is na aftrek van afschrijvingen en betaalde (factor) kosten.

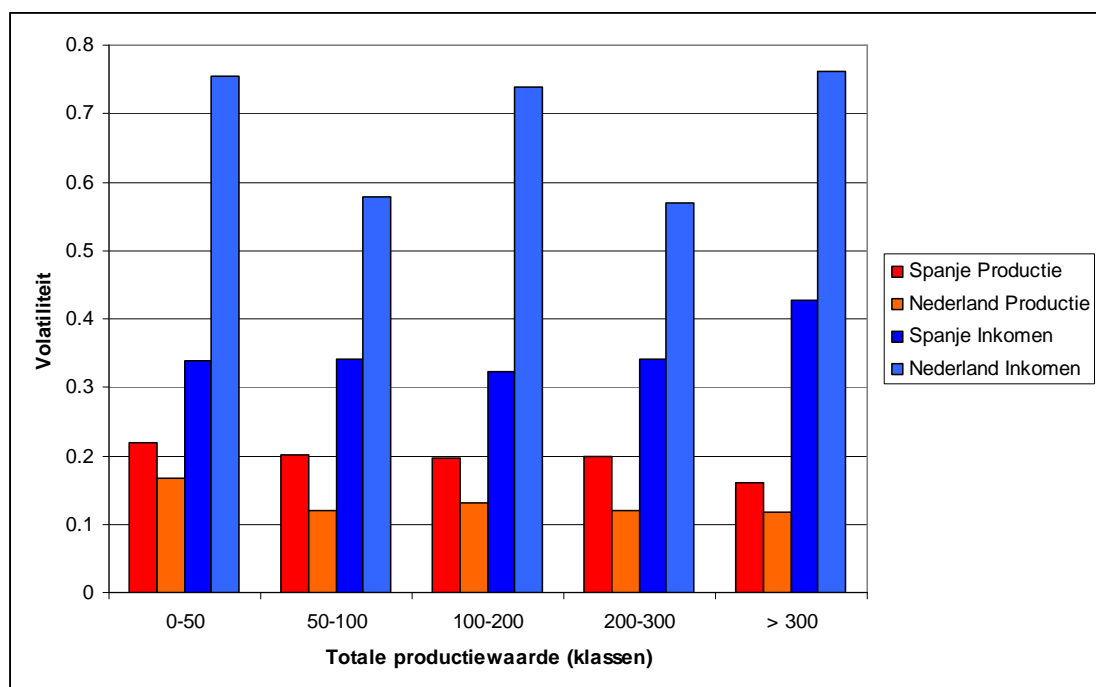

Samenhang productiewaarde en inkomen

De samenhang tussen fluctuaties in productiewaarde en inkomen (of het gebrek aan samenhang) is nader uitgewerkt voor Spanje en Nederland (figuur 3). Om het mogelijke effect van bedrijfsomvang op de inkomensfluctuaties uit te sluiten zijn de bedrijven ingedeeld in klassen naar totale productiewaarde. De verschillen in de fluctuaties tussen de grootte klassen zijn beperkt. De fluctuatie in productiewaarde op de kleine bedrijven lijkt iets groter te zijn dan op de grote bedrijven. In Spanje is de volatiliteit van de inkomens op de grootste bedrijven iets groter.

De figuur laat zien dat hoewel de onzekerheid over de opbrengst in Spanje groter is de inkomensfluctuaties lager zijn dan in Nederland. Nederlandse akkerbouwbedrijven hebben een relatief geringe fluctuatie in opbrengsten maar een hoge fluctuatie in inkomen. Reden hiervoor zijn de grote verschillen in de (financiële) structuur van bedrijven. Spaanse boeren hebben over het algemeen lage kosten voor pacht, rente en afschrijvingen. De kosten bestaan met name uit de kosten van de inputs, zoals zaden, gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest. Nederlandse bedrijven hebben juist hoge overhead kosten, zoals rentekosten, afschrijvingen en pacht. Dit resulteert in kleine financiële marges op producten. Fluctuaties in fysieke opbrengsten, prijzen van producten of prijzen van inputs kunnen tot enorme inkomensschommelingen leiden als er sprake is van kleine marges. Door een relatief kleine verslechtering kan een groot positief resultaat omslaan in een sterk negatief resultaat.

Figuur 3 Fluctuaties in inkomen en productie in Spanje en Nederland naar bedrijfsomvang

Bron: HBAG

Risico

In de Europese Unie is in de herziening van het landbouwbeleid aandacht voor risico's in de land- en tuinbouw. Vaak wordt een vuistregel gehanteerd om vast te stellen of er een risico is opgetreden, bijvoorbeeld een productieverlies van minimaal 30%. Dit artikel maakt duidelijk dat een dergelijk maatstaf negatief uitpakt voor Nederlandse agrariërs. Een productieverlies van 30% leidt in veel zuidelijke landen niet direct tot negatieve inkomens. Echter, in Nederland zijn er weinig bedrijven die bij een productieverlies van 30% nog een positief resultaat kunnen laten zien.

Meer informatie:

Report 2009-005 *Volatility of farm incomes, prices and yields in the European Union*